

Tweehonderd vrijwillige vertrekkers bij RTBF

BRUSSEL • Bij de Franstalige openbare omroep RTBF hebben zich al meer dan tweehonderd kandidaten gemeld die de omroep vrijwillig willen verlaten. De RTBF moet zijn loonmassa tegen 2012 met 5,7 miljoen euro zien te verminderen en stelde daarom een besparingsplan op. Een van de maatregelen die daarin werden opgesomd was het versoepelen van de voorwaarden voor vrijwillig vertrek. De leeftijd voor zo'n vervroegd vertrek werd naar beneden gehaald van 65 naar 60 jaar. Alle personeelsleden die minstens 58 jaar zijn, konden zich kandidaat stellen. En die blijken dat massaal gedaan te hebben. Van de 296 werknemers die voor de nieuwe uitstapregeling in aanmerking komen, hadden er zich begin juni al 201 aangemeld.

FOTO BELGA

Jos Van Immerseel wint prijs Musikfest Bremen

BREMEN • De Belgische dirigent en pianist Jos Van Immerseel heeft de hoofdprijs van het Musikfest Bremen gewonnen. Hij krijgt 25.000 euro.

De 64-jarige Van Immerseel richtte in 1987 Anima Eterna op, dat in 2003 het vaste orkest werd van het Concertgebouw in Brugge.

Het Musikfest Bremen roemt zijn wetenschappelijk gefundeerde aanpak en zijn invloed op de internationale muziekscene. Op 1 en 2 september speelt hij op het festival, respectievelijk als pianist en als dirigent. Op 10 september ontvangt Van Immerseel de onderscheiding op het stadhuis in Bremen.

Anima Eterna is een internationaal projectorkest met een bezetting van 7 tot 80 muzikanten, afhankelijk van het programma. Het repertoire reikt van Monteverdi, over Haydn, tot Gershwin. Aan elk nieuw project gaat bronnenonderzoek vooraf, waarbij onder meer wordt nagegaan welke instrumenten de componist hebben geïnspireerd en hoe deze klonken.

'De oplichters' op Nederlandse televisie

HILVERSUM • De Nederlandse tv-zender Veronica zendt vanaf 21 september het Vlaamse programma *De oplichters* uit. Dat programma, waarin Tom Waes toont hoe makkelijk het is om te worden opgelicht, was dit voorjaar op V4 te zien.

In het programma, dat gebaseerd is op het BBC3-format *The Real Hustle*, trekken Waes en zijn team er met een verborgen camera op uit om een aantal beproefde oplichtingstrucs uit te proberen. Ondanks het feit dat er in *De oplichters* elke aflevering een bekende Vlaming wordt opgevoerd, heeft Veronica ervoor gekozen het programma in de originele Vlaamse versie op het scherm te brengen. Vooralnog hebben ze bij de zender geen plannen om met een Nederlandse versie van *De oplichters* te komen, liet een woordvoerder van Veronica weten.

Portret uit Koninklijk Museum voor Schone Kunsten blijkt authentiek na restauratie

Antwerpen heeft échte Gossaert

Het *Portret van een man*, dat werd toegeschreven aan een navolger van Jan Gossaert, blijkt na restauratie een eigenhandig schilderij van de 16de-eeuwse meester. Het werk uit het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten van Antwerpen reist binnenkort naar de prestigieuze tentoonstelling die het Metropolitan Museum in New York aan de schilder wijdt.

DOOR ERIC RINCKHOUT

ANTWERPEN • Het schilderij uit Antwerpen wordt zelfs het campagnebeeld van de expositie *Man, Myth and Sensual Pleasures: Jan Gossaert's Renaissance, die vanaf 6 oktober in New York loopt. Er zullen niet minder dan 135 werken te zien zijn, waarvan 55 schilderijen van de hand van Gossaert zelf (1478-1532). De schilder, die minder bekend is bij het grote publiek, wordt beschouwd als een scharnierfiguur tussen Van Eyck en Rubens.*

een los wit hemd en een goudgele, mooi versierde tuniek, waarover een donkerblauwe mantel hangt. Door het wapenschild rechts op het schilderij werd lang gedacht dat het om Frank van Borselen ging, de vierde echtgenoot van Jacoba van Beieren. Maar die identificatie bleek onjuist, toen men ontdekte dat het wapenschild pas later aan het schilderij was toegevoegd. Na restauratie was het wapenschild, dat slecht geschilderd was, bijzonder storend geworden. Het deed ook afbreuk aan de ruimtelijkheid van de

Metropolitan Museum betaalt restauratie en maakt van schilderij campagnebeeld voor expositie in New York

compositie. Daarom besloot men om het te overschilderen, zodat het behouden blijft als historisch document maar de monumentaliteit van het schilderij niet meer verstoort.

Jan Gossaert – die ook 'Maubuse' wordt genoemd naar zijn geboorteplaats Maubeuge (nu in Noord-Frankrijk) – is een belangrijke schakelfiguur tussen de middeleeuwse traditie van Jan van Eyck en de barokke innovaties van Rubens. Hij is een van de eerste kunstenaars, zo niet dé eerste, die vanuit de Lage Landen naar Italië trokken. Na zijn studiereis naar

FOTO'S RV

■ Na de restauratie heeft het portret van een onbekende, modieuze geklede man weer zijn oorspronkelijke kleuren, contrasten en plasticiteit.

Rome in 1508-'09 introduceerde hij de Italiaanse renaissance in de Nederlanden. Hij maakte tekeningen van de antieke overblijfselen in Rome. In New York zullen onder meer het Colosseum en het beeld van de jongen

die een doorn uit zijn voet trekt te zien zijn. Als eerste schilderde Gossaert monumentale naakten in historische en mythologische taferelen. "Dat was een grote innovatie toentertijd", zegt Nico Van Hout. De tentoonstelling in New York wil zeker de cruciale rol van Jan Gossaert als wegbereider van de noordelijke renaissance in de verf zetten.

Gossaert is bij ons minder bekend omdat er weinig van hem in het land is gebleven, legt Van Hout uit. "Een mooi altaarstuk uit Geraardsbergen hangt bijvoorbeeld in de National Gallery in Londen, een museum dat een bovendien een aantal sterke portretten van Gossaert bezit." Voorts zit werk van hem in de collecties van het Louvre, het Berlijnse Kupferstichkabinett, het Metropolitan Museum, het Prado in Madrid en het Kunsthistorisches Museum van Wenen. In België bezitten alleen de Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van Brussel en het Musée des Beaux-Arts van Doornik enkele werken van Gossaert. En nu dus ook Antwerpen.

Het Antwerpse portret is sinds 1841 in het bezit van het KMSKA. Het was oud-burgemeester Florent van Ertborn die het werk schonk, samen met zijn fabuleuze collectie waarin toppers zitten als Jan van Eyck, Hans Memling, Rogier van der Weyden en Jean Fouquet.

De tentoonstelling in New York loopt van 6 oktober 2010 tot 17 januari 2011 in Metropolitan Museum of Art. www.metmuseum.org.

■ Het schilderij voor (links) en tijdens de restauratie. Het werk was vuil en de achtergrond was overschilderd.

JAZZ DONDERDAG

OP

DM-medewerker Didier Wijnants serveert wekelijks het beste van wat de jazzwereld te bieden heeft.

Een echte jazzdiva speelt met de tijd zonder hem te verliezen

De erg teleurstellende performance van diva Cassandra Wilson op Jazz Middelheim had één voordeel: het wakkerde de discussie aan over wat je nu wel of niet van een jazzzangeres mag verwachten. Een heel oude discussie trouwens. Maar actueler dan ooit, want na het overlijden van Abbey Lincoln blijven er nauwelijks nog vintage diva's over en de toekomst is onzeker.

Begrijp het niet verkeerd: Cassandra Wilson kreeg in Antwerpen moeiteloos de handen op elkaar voor haar (lange) set, dus was het zeker geen totale mislukking. Maar het was een zeer strak geëscendeerde performance, zonder de minste vrijheidsgraad, noch voor Wilson, noch voor

haar (getalenteerde) musici. Getuige bijvoorbeeld de toegift, Billie Holiday's 'Strange Fruit', gebracht in een versie op designkrukken: gestileerd, gemanicurd, gebrusht. Er is uren aan gevijld om er een satijnglans in te krijgen.

Schoon en duur design, maar moet je van een echte jazzzangeres niet veel meer verwachten? Zeker. Nat Hentoff, een van de scherpste en tegelijk aimabelste jazz-auteurs, heeft er in zijn fijne bundel *Listen to the Stories* enkele bladzijden aan gewijd. Zo tracht hij de voorwaarden te schetsen voor een "certified jazz singer". Hij hecht daarbij minder belang aan puur vocale prestaties, maar des te meer aan het gevoel voor ritme en timing, de

manier waarop een zanger(es) een song kan buigen en kneden door zachtjes op de rem te staan of juist even te versnellen, zonder de pedalen te verliezen. Hentoff: "Being an intimate of time – being able to play with it continually without losing it – is indispensable to jazz singing." Alle groten beheers(t)en die kunst op de een of andere manier, maar ook enkele net iets minder bekende namen: een Mildred Bailey, een Ivie Anderson. Billie Holiday, aldus Hentoff, was de ideale zangeres voor jazzmuzikanten, omdat ze net zo soepel als zij in een song kon bewegen. Verder steekt hij de loftrumpet over Dinah Washington en Betty Carter ("she keeps so many rhythms, explicit and

implicit"). Hij had ook Shirley Horn of Abbey Lincoln kunnen vermelden.

Twijfelachtiger

Carter, Horn, Lincoln: ze zijn niet meer. Het afgelopen decennium heeft flink huisgehouden in het bestand van de jazzdiva's. Wat overblijft is van twijfelachtiger allooi. Dianne Reeves kan het wel, maar ze kiest er te weinig voor. Dee Dee Bridgewater is een showbeest en een vocale topsporter, maar geen soepele zangeres. Cassandra Wilson valt om zonder steunberen. Diana Krall? Een aardige zangeres, maar timing is niet haar sterkste wapen. Er is wel jonger talent aan het groeien,

bijvoorbeeld Tutu Puoane. Zij heeft twee veelbelovende cd's gemaakt en enkele projecten met het Brussels Jazz Orchestra. Ze neemt risico's in haar timing, dus als ze goed investeert, kan ze nog heel ver springen. Maar zal dat uitsluitend in een herkenbaar jazzidroom zijn? Misschien kiest ze wel een breder palet, zoals een Claron McFadden of een Christina Zavalloni, zowat de interessantste diva's van vandaag.

i Het herlezen waard:
Nat Hentoff, *Listen to the Stories*
Een herbeluistering waard:
Tutu Puoane, *Quiet Now* (Saphrane)
Fabrizio Cassol, *Pitié* (Cypres)